

LIETUVOS RESPUBLIKOS MINISTRAS PIRMININKAS

Gedimino pr. 11, LT-01103, Vilnius, tel. 8 706 63851, faks. 8 706 63877, el. p. MinistrasPirmininkas@lr.lt

---

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr. Click here to enter text.

DĖL DEMOGRAFIJOS, MIGRACIJOS IR INTEGRACIJOS POLITIKOS 2018–2030 METŲ STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO

Teikiu Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimui klausimą „Dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo“.

Demografijos, migracijos ir integracijos 2018–2030 metų politikos strategija (toliau – Strategija) buvo parengta atsižvelgiant į tai, kad sudėtinga Lietuvos demografinė padėtis, nemažėjanti Lietuvos Respublikos piliečių emigracija ir kartų kaitos neužtikrinantis gimstamumas daro neigiamą poveikį šalies ekonomikai ir socialinės apsaugos sistemai bei Lietuvos valstybės ir jos visuomenės raidai. Strategijoje numatytas strateginis tikslas „užtikrinti teigiamą gyventojų skaičiaus pokytį ir proporcingą gyventojų amžiaus struktūrą“ bus įgyvendinamas siekiant trijų tikslų: kurti šeimai palankią aplinką; užtikrinti valstybės poreikius atitinkantį migracijos srautų valdymą; suteikti galimybių vyresnio amžiaus asmenims integruotis į visuomenę.

2018 m. rugsėjo 20 d. posėdyje Seimas priėmė nutarimą Nr. XIII-1484 „Dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos patvirtinimo“. Pagal Seimo nutarimo 2 straipsnio 1 dalį, Vyriausybė iki 2018 m. gruodžio 1 d. turi parengti ir patvirtinti Strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinį veiklos planą.

Teikiamu projektu Vyriausybei pristatomi pasiūlymai dėl Strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano priemonių pagal minėtus tikslus ir siūloma pavesti institucijoms, atsakingoms už priemonių įgyvendinimą, pateikti išsamią informaciją apie priemones, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – šių priemonių pagrindu parengti Strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinį veiklos planą ir pateikti jį Vyriausybei svarstyti iki 2018 m. spalio 31 d.

Neigiamų pasekmių dėl projekto priėmimo nenumatoma.

Projektas atitinka Vyriausybės programos nuostatas, numatančias rengti kompleksinę šeimos stiprinimo ir demografinę programas, vykdyti gimstamumo skatinimo, emigracijos

mažinimo priemonės, plėtoti kompleksines paslaugas ir užimtumo galimybes pagyvenusiems žmonėms, kita.

Projektą parengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija (tel. 8 706 63 860, el. p. LRVkanceliarija@lr.lv.lt).

PRIDEDAMA:

1. Pasiūlymai dėl Demografijos, migracijos ir integracijos 2018–2030 metų politikos strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano priemonių, 22 lapai.
2. Vyriausybės pasitarimo sprendimo projektas, 1 lapas.

Ministras Pirmininkas

Saulius Skvernelis

Vyriausybės kanclerio
pirmasis pavaduotojas
D. Matulionis

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

PASITARIMO PROTOKOLAS

2018 m. d. Nr.

Dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo

---

1. Iš esmės pritarti pasiūlymams dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos (toliau – Strategija) tarpinstitucinio veiklos plano priemonių.

2. Pavesti institucijoms, atsakingoms už priemonių įgyvendinimą, iki 2018 m. spalio 17 d. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pateikti informaciją apie:

- 2.1. preliminarų priemonėms įgyvendinti reikalingų lėšų poreikį, nurodant jų šaltinį;
- 2.2. laikotarpį, per kurį bus įgyvendinamos priemonės (pradžios ir pabaigos terminus);
- 2.3. tikėtiną priemonių naudą ir vertinimo kriterijus priemonėms įgyvendinti ir naudai išmatuoti.

3. Pavesti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai:

3.1. suderinus su 2 punkte minėtomis institucijomis, parengti ir iki 2018 m. spalio 31 d. pateikti Vyriausybės posėdžiui svarstyti tarpinstitucinio veiklos plano projektą;

3.2. kartu su tarpinstitucinio veiklos plano projektu pateikti Vyriausybei pasiūlymus dėl Strategijos įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo, nurodant institucijų atsakomybę ir atsiskaitymo terminus.

Vyriausybės kanclerio
pirmasis pavaduotojas
D. Matulionis

**PASIŪLYMAI DĖL DEMOGRAFIJOS, MIGRACIJOS IR INTEGRACIJOS 2018–2030 METŲ STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO
TARPINSTITUCINIO VEIKLOS PLANO PRIEMONIŲ**

I. ŠEIMA

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
1. Kurti palankią šeimai aplinką	1.1. Sudaryti sąlygas šeimoms nariams derinti profesinę veiklą ir šeimos pareigas	1.	Nustatyti draugiško šeimai darbdavio indeksą ir nominuoti draugiškiausius šeimai darbdavius	Siekiant gerinti dirbančių ir turinčių vaikų įvaizdį ar patrauklumą darbo rinkai, sukurti šeimai draugiškos darbo vietos vertinimo sistemą patvirtinant aiškius ir įvertinamus kriterijus ir jos pagrindu vertinti darbdavius, o draugiškiausiems šeimai darbdaviams teikti metų nominacijas.	SADM
		2.	Sukurti galimybes nevyriausybinėms organizacijoms teisėtai naudotis lopšelių-darželių ir (arba) daugiafunkcių centrų patalpomis vasaros metu ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų dienos stovykloms organizuoti	Sudarius prielaidas NVO teisėtai naudotis lopšelių-darželių, mokyklų ir/ar daugiafunkcių centrų infrastruktūra (pagal terminuotas panaudos ar nuomos sutartis konkrečioms veikloms įgyvendinti), esama infrastruktūra galėtų būti panaudota vaikų užimtumo veikloms.	ŠMM, savivaldybės, ŽŪM, NVO
		3.	Paskatinti naujos rūšies vaiko priežiūros paslaugų atsiradimą – lanksčių mini lopšelių steigimąsi, lengvinant reguliavimo ir įėjimo į rinką sąlygas bei suderinant kompensavimo mechanizmus	Peržiūrėti higienos normų, taikytinų lopšeliams arba kitoms organizacijoms, kurios priimtų iki 1 m. ir iki 6 asm. kūdikius dienos metu priežiūrai, reguliavimą. Sukurti adekvatų kompensacinį mechanizmą tokioms paslaugoms atsirasti.	SADM, SAM, savivaldybės
		4.	Gerinti vaikų priežiūros paslaugų kokybę ir funkcionavimą, padidinti paslaugų įvairovę, prieinamumą, nuo 6 mėn. amžiaus kūdikiams.	Atlikti analizę dėl skirtingo amžiaus vaikų priežiūros paslaugų poreikio, parengti skirtingus reguliavimo režimus skirtingo dydžio ir masto darželiams. Integruoti užsienio šalių gerąją praktiką diegiant naujas paslaugas Lietuvoje.	SADM, SAM
		5.	Valstybės institucijose įrengti vaikų priežiūros zonas	Siekiant skatinanti vaikų priežiūros paslaugų darbovietėse plėtrą valstybės institucijose įrengti vaiko priežiūros zonas, sudarant dirbantiems darbuotojams galimybes prižiūrėti vaikus. Dėl to sumažės poreikis imti laisvą laiką nuo darbo siekiant užtikrinti vaikų priežiūrą.	Valstybės institucijos

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
		6.	Sukurti finansavimo mechanizmą NVO ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų užimtumo atostogų metu projektams, naudojant ES struktūrinių ir investicinių fondų lėšas	<p>Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis finansuojamose priemonėse yra numatyta galimybė teikti paramą veiklų projektams, įskaitant ir vaikų vasaros stovykloms ar kitoms vaikų užimtumo veikloms organizuoti. Tačiau vien šio fondo lėšų nepakanka. Panašias priemones galėtų sukurti ir kitų ES fondų priemonės įgyvendinančios institucijos bei savivaldybės. Paslaugų kaina galėtų būti diferencijuojama pagal šeimos pajamas tenkančias vienam asmeniui. Vieni gali mokėti komercinę kainą, tuo pačiu dalį stovyklos išlaidų apmokėdami už kitą vaiką, kurio tėvai neturi pakankamai lėšų. Dalį lėšų, išlaidoms padengti galėtų skirti savivaldybės arba ŠMM.</p> <p>Galimas priemonės poveikis: sudarytos sąlygos dirbti tėvams, prižiūrėti ir turiningai laiką leidžiantys vaikai, įveiklinta ir į socialinių problemų sprendimus įtraukta bendruomenė (NVO), ugdomas socialinis visuomenės sąmoningumas ir įveiklinta esama lopšelių-darželių bei daugiafunkcinių centrų infrastruktūra.</p>	ŠMM, SADM, savivaldybės
		7.	Sudaryti palankesnes finansines sąlygas pirmaisiais vaiko auginimo metais dirbančiai mamai (tėčiui), paliekant galimybę gauti 50 procentų vaiko priežiūros išmokos dalį.	Nustatyti, kad jeigu pirmaisiais vaiko auginimo metais dirbančios mamos (tėčio) darbo užmokestis yra lygus arba didesnis už 50 procentų apskaičiuotos vaiko priežiūros išmokos dydį, apdraustajam mokama 50 procentų dydžio vaiko priežiūros išmoka.	SADM
		8.	Didinti amžiaus ribą nuo 12 iki 14 metų, suteikiant papildomą poilsio dieną per mėnesį tėvams, auginantiems vaikus	Vadovaujantis Darbo kodekso nuostatomis, du ir daugiau vaikų auginantys tėvai gali naudotis papildoma poilsio diena per mėnesį (arba sutrumpintu darbo laiku 2 val. per savaitę), o auginantys tris ir daugiau vaikų – dviem poilsio dienomis per mėnesį (arba sutrumpintu darbo laiku 4 val. per savaitę), kol vaikams sueina 12 metų. Siūlytina pratęsti galimybę naudotis šiomis lengvatomis, kol vaikui sueis 14 metų. Atsižvelgiant į tai, kad dėl šios nuostatos reikėtų daryti Darbo kodekso pakeitimus, kuriais būtų didinami įsipareigojimai darbdaviams, šis klausimas turėtų būti suderintas su Trišale taryba.	SADM
		9.	Suteikti pusės dienos poilsio laiką per mėnesį tėvams auginantiems vieną vaiką iki 14 metų	Darbo kodekse numatyta papildoma poilsio diena per mėnesį tėvams auginantiems du vaikus ir 2 poilsio dienos per mėnesį tėvams auginantiems tris ir daugiau vaikų, tačiau nėra numatyta jokios lengvatos šeimai, auginančiai vieną vaiką. Siūloma suteikti pusės dienos poilsio laiką „tėvadienį“ tėvams, auginantiems vieną	SADM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
				vaiką iki 14 metų. Atsižvelgiant į tai, kad dėl šios nuostatos reikėtų atlikti Darbo kodekso pakeitimus, kuriais būtų didinami įsipareigojimai darbdaviams, šis klausimas turėtų būti suderintas su Trišale taryba	
		10.	Sukurti interneto svetainę ir užtikrinti konsultavimą darbdaviams ir darbuotojams dėl šeimos ir darbo įsipareigojimų derinimo (lanksčių užimtumo formų, vaiko priežiūros paslaugų zonų steigimo ir kt.)	Bus parengtos rekomendacijos darbdaviams ir darbuotojams dėl šeimos ir darbo įsipareigojimų derinimo, kurios bus pateiktos tam tikslui sukurtoje interneto svetainėje "Šeima ir darbas". Svetainėje taip pat bus skelbiami ir gerosios praktikos, derinant šeimos ir darbo įsipareigojimus, pavyzdžiai. Tokiu būdu darbdaviai ir darbuotojai bus supažindinti su priemonėmis, padedančiomis suderinti darbą ir šeimos gyvenimą ir taip sukurti palankią šeimai aplinką darbovietėse.	SADM
	1.2. Gerinti paslaugų šeimoms ir vaikams kokybę ir prieinamumą	1.	Sudaryti galimybę visiems mokyklinio amžiaus vaikams laisvą po pamokų laiką praleisti visos dienos mokykloje	Sudaryti sąlygas vaikams, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, dalyvauti vaikų dienos centrų arba visos dienos mokyklų veikloje, užtikrinti kad kiekvienoje savivaldybėje būtų vaikų dienos centrai arba visos dienos mokyklos vaikui saugiai pasiekiamu atstumu.	ŠMM, SAM, KM
		2.	Nustatyti bazinių paslaugų šeimai paketą (vaikų dienos socialinė priežiūra, tėvystės įgūdžių ugdymas, psichologinė pagalba, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas ir kt.)	Suformuoti paslaugų šeimai paketą numatant paslaugas, užtikrinančias šeimos gebėjimus savarankiškai spręsti išylančias problemas, kurių prieinamumą pagal šeimos poreikius užtikrintų savivaldybės.	SADM
		3.	Suteikti šeimos kortelę gausioms šeimoms ir šeimoms, prižiūrinčioms ir slaugančioms neįgalųjį	Šeimos kortelės turėtojas turės teisę naudotis gausioms šeimoms ir šeimoms, prižiūrinčioms (slaugančioms) neįgalųjį, skirtomis lengvatomis prekėms ir paslaugoms.	SADM
		4.	Užtikrinti mokiniams galimybę nemokamai lankytis muziejuose	Siekiant sudaryti geresnes sąlygas vaikų ir jaunimo kultūrinėms kompetencijoms ugdyti ir muziejų teikiamų kultūros paslaugų prieinamumui didinti, bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams bus sudarytos galimybės nemokamai lankytis muziejų nuolatinėse ekspozicijose. Ši priemonė bus plėtojama etapais, siekiant apimti socialiai pažeidžiamas gyventojų grupes.	KM
		5.	Įdiegti mokinio „kultūros pasą“	Mokiniams bus sudaryta galimybė nemokamai kelis kartus per metus apsilankyti kultūros ir meno renginiuose, dalyvauti edukacinėse programose, taip skatinant mokinių domėjimąsi	KM, ŠMM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
				įvairiomis meno ir kūrybinės veiklos formomis, supažindinant su dalyvavimo kultūrinėse veiklose galimybėmis. Vyresnių klasių mokiniai bus skatinami rinktis kokybiškas kultūros ir meno paslaugas kaip laisvalaikio praleidimo arba individualaus kultūrinio ugdymosi formą. Priklausomai nuo pasirinkto modelio, lėšų poreikis sudarytų nuo 1,6 iki 4,9 mln. eurų.	
		6.	Padidinti mokinių nemokamam maitinimui pagal sveikos mitybos reikalavimus mokyklose skiriamą sumą	Atsižvelgiant į pastaraisiais metais sparčiai augančias maisto produktų ir vartojimo prekių kainas, siekiant užtikrinti visavertį, sveikos mitybos reikalavimus atitinkantį mokinių maitinimą mokykloje, būtina skirti daugiau lėšų mokinių nemokamo maitinimo maisto produktams. Padidinus 25 proc., pietų kaina padidėtų nuo 1,33 iki 1,90 Eur (dabar nuo 1,06 iki 1,52 Eur). Valstybės biudžeto lėšų poreikis – 4,1 mln. eurų per metus.	SADM
		7.	Išnagrinėti galimybes teikti nemokamą maitinimą visiems pagal pradinio ugdymo programas besimokantiems vaikams	Siekiant užtikrinti, kad visi pagal pradinio ugdymo programas besimokantys vaikai gautų šiltą maistą ir būtų formuojami sveikos mitybos įpročiai.	SADM
		8.	Padidinti paramą, skiriamą mokinio reikmenims įsigyti	Taip pat numatyti didesnio dydžio paramą mokinio reikmenims įsigyti, pasirenkant naujiems mokslo metams. Šiuo metu skiriama 1,5 BSI (57 Eur), būtų padidinta iki 2 BSI (76 Eur). Papildomas lėšų poreikis – 1 mln. eurų per metus.	SADM
		9.	Sukurti ir plėtoti šeimų, priimančių krizės ištiktas besilaukiančias moteris ir moteris su mažamečiais vaikais, tinklą kaimo vietovėse	Sukurti ir plėtoti šeimų, ypač senjorų, galinčių priimti krizės ištiktas besilaukiančias moteris ir moteris su mažamečiais vaikais, tinklą. Tokio pobūdžio iniciatyvos vyktų bendradarbiaujant vietos lygmeniu veikiančioms nevyriausybiniams organizacijoms, krizių centrums, socialiniams verslams ir šeimoms, įgyvendinant Europos Sąjungos fondų lėšomis remiamus projektus.	SADM, FM, ŽŪM, NVO, krizių centrai, socialiniai verslai
		10.	Plėtoti pagalbą krizinio nėštumo atvejais (besilaukiančioms ir pagimdžiusioms), remiant tokią pagalbą teikiančias nevyriausybines organizacijas Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis	Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis remti NVO, padedančias moterims krizinio nėštumo atvejais	SAM (VSPD, MVSS)

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbu aprašymas	Vykdytojai
		11.	Kiekvienam naujagimiui nemokamai skirti 100 eurų vertės kūdikio kraitelį (būtiniausių prekių rinkinį vaiko auginimo pradžiai).	Ši simbolinė dovana rodytų valstybės dėmesį šeimai. Svarstyтина galimybė numatyti sutartinius įpareigojimus išmokai gauti, pvz., tik užregistravus naujagimį pas šeimos gydytoją, taip užtikrinant visų naujagimių asmens sveikatos priežiūrą. Lėšų poreikis – 3 mln. eurų. Skiriant kraitelį, atsižvelgti į vaiko poreikius, ar gimė sveikas, neišnešiotas, su specifiniais poreikiais.	SAM, SADM, FM
		12.	Plėsti socialines paslaugas bei kitas socialinės integracijos priemones negalią turintiems vaikams ir jų tėvams	Igalinti savivaldybes plėtoti bendruomeninių socialinių paslaugų ir kitų socialinės integracijos priemonių teikimą neįgaliems vaikams ir jų tėvams, įvertinus individualius neįgalaus vaiko ir jo šeimos poreikius. Taip būtų užtikrinamos neįgalių vaikų teisės ir lygios galimybės šeimai įsitraukti į bendruomenės gyvenimą ir darbo rinką bei mažinama skurdo rizika.	SADM
	1.3. Sudaryti sąlygas lygioms vyrų ir moterų teisėms, pareigoms ir galimybėms viešojo gyvenimo srityje bei šeimoje užtikrinti	1.	Organizuoti informacines kampanijas, skatinančias lygių moterų ir vyrų teisių, pareigų ir galimybių viešajame gyvenime ir šeimoje užtikrinimą	Informacinių kampanijų metu būtų skatinama keisti vis dar tebeegzistuojantį stereotipinį požiūrį į lyčių vaidmenis, varžantį moters profesinio užimtumo, karjeros, saviraiškos galimybes.	SADM
		2.	Organizuoti viešųjų ryšių kampaniją, formuojant teigiamą tėvystės (tėvo, einančio vaiko priežiūros atostogų) įvaizdį viešumoje		SADM
		3.	Paskatinti moteris sugrįžti į darbo rinką po vaiko priežiūros atostogų ir neatitrūkti jose esant. Paskatinti įmones diegti „ryšio palaikymo“ programas, kurių metu moterys 1-4 kartus per metus atvyktų į įmonę pasimokyti ir kt.	Socialinės kampanijos pagalba, paskatinti įmones diegti „ryšio palaikymo“ programas, kurių metu moterys 1-4 kartus per metus atvyktų į įmonę pasimokyti ir kt. Taip pat peržiūrėti vaiko priežiūros atostogų reguliavimą, kad vaiko priežiūros atostogose esanti moteris galėtų oficialiai dalyvauti įmonės organizuojamuose mokymuose ar kitose veiklose (iki 10 d.d.) per metus.	SADM
	1.4. Plėtoti finansines paskatas šeimoms, auginančioms vaikus	1.	Nuosekliai didinti išmoką vaikui („vaiko pinigų“)	Padidinti išmokos vaikui („vaiko pinigų“), mokamos visiems vaikams dydį (nuo 2019 m. sausio 1 d. nuo 30 iki 50 eurų), nepriklausomai nuo vaikų amžiaus ir gausioms bei nepasiturinčioms šeimoms mokamą papildomą priedą kiekvienam vaikui (nuo 2019 m. nuo 15,2 iki 20 eurų) . Papildomas lėšų poreikis 2019 m. apie 130,2 mln. eurų.	SADM
		2.	Įteisinti gyventojų pajamų mokesčio grąžinimo mechanizmą įsigijus tam tikras būtiniausias kūdikio auginimui skirtas prekes	Siūloma taikyti gyventojų pajamų mokesčio lengvatą tam tikroms pagal patvirtintą sąrašą nustatytoms prekėms kurios būtinos auginant kūdikius.	FM, SADM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
		3.	Numatyti galimybę susigrąžinti dalį GPM mokesčio šeimai, kuri, nesant vietų ikimokyklinio ugdymo įstaigose, vaiko priežiūrai samdo auklę	Ne visi tėvai gali gauti vietą valstybinėje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Tokiais atvejais jie turi leisti vaiką į privačią ikimokyklinio ugdymo įstaigą arba pirkti auklės paslaugas. Kai kurios savivaldybės tokiais atvejais remia tėvus, mokėdamos fiksuoto dydžio išmokas vaiko priežiūrai iš dalies kompensuoti. Atsižvelgdami į kai kurių savivaldybių gerąją praktiką, siūlome nustatyti valstybės paramą tuo atveju, kai nėra galimybių gauti vietą valstybinėje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje Lėšų poreikis – apie 3,6 mln. Eur per metus (jei pasinaudotų apie 5 tūkst. asmenų, sugrąžinant 60 Eur per mėnesį (720 Eur per metus).	SADM, ŠMM
		4.	Didinti finansavimo prieinamumą panaudojant esamus finansinius instrumentus NVO socialiniam ir bendruomeniniam verslui vystyti	Šiuo metu teorinė galimybė NVO pasinaudoti garantijomis, paskolų padengimo ir gražinamų subsidijų priemonėmis yra, tačiau praktika rodo, kad jokia NVO negali šių priemonių panaudoti, nes neturi kreditingumo istorijos ir tinkamų finansinių rodiklių. Todėl joms būtina pritaikyti esamas priemones arba sukurti naujus įrankius tik NVO socialinio ar bendruomeninio verslo projektams (lengvatinėmis paskolomis, palūkanų kompensavimui, gražinamomis subsidijomis, garantijos ir kt..).	ŪM, ŽŪM, SADM, FM, savivaldybės, NVO
1.5. Plėsti būsto pasirinkimo galimybes šeimoms, auginančioms vaikus	1.	Sudaryti palankesnes sąlygas būstui įsigyti ar išsinuomoti mažesnes pajamas turinčioms šeimoms, auginančioms vaikus	Padidinti pajamų dydžius, kuriais vadovaujantis nustatoma teisė į paramą būstui įsigyti ir išsinuomoti; įteisinti galimybę savivaldybėms socialinio būsto fondą plėtoti pernuomojant rinkoje išnuomotą butą ir kt. Preliminarus lėšų poreikis – apie 30 mln. eurų.	SADM	
1.6. Gerinti šeimos sveikatos būklę, didinant	1.	Plėtoti sveiką gyvenseną ir stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius nuo gimimo iki senatvės, gerinant savivaldybių teikiamų	Bus vykdomas savivaldybių teikiamų valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų valdymo tobulinimas, praplėstas savivaldybių visuomenės	SAM, savivaldybės	

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
	informuo-tumą šeimos sveikatos klausimais, mažinant sveikatai kylančias grėsmes		valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą	sveikatos biuruose galinčių dirbti specialistų sąrašas, efektyvesniais būdais bus informuojamos šeimos sveikatos klausimais, saugoma ir stiprinama mokinių sveikata, teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos, skirtos gyvensenos keitimui, lėtinių ligų rizikos mažinimui.	
		2.	Nustatyti prievolę lankyti kiekvieną naujagimį namuose po gimdymo ir užtikrinti jų sveikatos būklės priežiūrą iki vienerių metų amžiaus	Nustatyti ir įdiegti būtinus veiksmus, siekiant užtikrinant visų naujagimių apšilimą namuose po gimdymo bei reguliarią jų sveikatos būklės priežiūrą iki vieno metų, ypač tais atvejais, kai tėvai nesilanko sveikatos priežiūros įstaigose. Apmokyti personalą, kad mokėtų atpažinti, kada yra reikalinga pagalba.	SAM (MVSS), SADM
		3.	Nemokamai skiepyti vaikus iki nustatyto amžiaus nuo B tipo meningokokinės ir rotavirusinės infekcijų	Siekiant mažinti sergamumą ir mirtingumą nuo meningokokinės infekcijos, komplikacijų dažnį bei sunkių rotavirusinės infekcijos formų dažnį, hospitalizacijos mastą, 2018 metų II pusmetį pagal Vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių kūdikiai bus pradėti skiepyti nuo B tipo meningokokinės ir rotavirusinės infekcijų. 2018 m. II pusmečiui skirta 2,8 mln. eurų; 2019 m. poreikis – 6 mln. eurų.	SAM (VSPD)
		4.	Plėtoti į šeimą ir bendruomenes orientuotas paslaugas, išplečiant šeimos gydytojo komandą, įtraukiant į ją socialinius darbuotojus, gyvensenos medicinos specialistus, išplečiant bendruomenės slaugytojų kompetencijas.	Nors pastaraisiais metais stebimas vidutinės būsimos gyvenimo trukmės ilgėjimas Lietuvoje, tačiau pagal 2015 m. Eurostato duomenis, ji vis dar mažiausia Europos Sąjungoje ir net 5,8 metais mažesnė nei Europos Sąjungos šalių vidurkis. Vyrų vidutinė būsimos gyvenimo trukmė beveik 11 metų trumpesnė nei moterų, ir tai didžiausias lyčių skirtumas Europos Sąjungoje. 2015 m. padidėjo vyrų ir moterų sveiko gyvenimo metų atotrūkis nuo Europos Sąjungos vidurkio (Eurostato duomenimis). Siekiant kompleksiskai gerinti visų šeimos narių asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą, sudaryti sąlygas ir skatinti žmones sveikai gyventi, spręsti socialines problemas, būtina išplėsti šeimos gydytojo komandą, įtraukiant į ją socialinius darbuotojus, gyvensenos medicinos specialistus, suteikti slaugytojoms daugiau teisių ir atsakomybės. Numatoma peržiūrėti teisės aktų reikalavimus, parengti jų pakeitimo projektus.	SAM (PLKS, SKS, VSPD, SED, VLK, SIPIVD)

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbu aprašymas	Vykdytojai
		5.	Kurti ir plėtoti natūralaus gimdymo padalinius akušerijos skyriuose, siekiant sudaryti palankią gimdymo aplinką moterims, pageidaujantioms gimdyti natūraliai	Akušerijos paslaugas teikiančios įstaigos bus skatinamos steigti natūralaus gimdymo erdves (padalinius), įtraukiant šių padalinių turėjimą į įstaigos kokybės rodiklius, nustatytus sveikatos apsaugos ministro įsakymu.	SAM (MVSS)
		6.	Nemokamai taikyti tėvystės įgūdžių ugdymo ir konsultavimo programą šeimoms, kuriose bent vienas iš tėvų ar vaikų serga psichikos liga bei riziką patiriančioms šeimoms	Siekiant gerinti vaikų psichikos sveikatą, bus atnaujinama tėvystės įgūdžių ugdymo ir konsultavimo programa, apmokomi specialistai kaip dirbti pagal atnaujintą metodiką, bus konsultuojamos šeimos, kuriose bent vienas iš tėvų ar vaikų serga psichikos liga, bei socialinės rizikos šeimos.	SAM, ŠMM, VPSC
	1.7. Ugdyti šeimos narių gebėjimus spręsti psichologines ir socialines problemas	1.	Užtikrinti, kad patyčių prevencijos programos būtų įdiegtos kiekvienoje šalies mokykloje	Nors ši priemonė įgyvendinama nuo 2017 m. rugsėjo 1 d., šiuo metu patyčių prevencijos programos yra įsidiegusios 70 proc. mokyklų. Tikslas – pasiekti, kad iki 2020 m. jas būtų įsidiegusios 100 proc. mokyklų. 2018–2020 m. tam numatoma skirti 3,53 mln. eurų ES lėšų.	ŠMM
		2.	Remti nevyriausybių organizacijų projektus, skirtus tėvystės įgūdžių ugdymui ir konsultavimui, siekiant, kad tėvystės įgūdžių ugdymas būtų prieinamas visiems tėvams	Šeimos būtų mokomos tarpusavio santykių, bendravimo ir bendradarbiavimo.	SADM

II. MIGRACIJA

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbu aprašymas	Vykdytojai
2. Užtikrinti valstybės poreikius atitinkantį migracijos srautų	2.1. Skatinti grįžtamąją migraciją ir proporcingą, valstybės interesus atitinkantį	1.	Formuoti Lietuvos, kaip geros vietos dirbti ir kurti verslą, įvaizdį	Siūloma stiprinti Lietuvos, kaip geros vietos dirbti bei kurti verslą, įvaizdį užsienio šalyse, orientuojantis į užsieniečius bei užsienyje gyvenančius Lietuvos piliečius bei lietuvių kilmės asmenis. Tai padidintų Lietuvos žinomumą ir patrauklumą, kuris šiuo metu yra žemas (bendras Lietuvos žinomumas užsienyje gerėja menkai ar net prastėja, URM užsienio lietuvių apklausa), patraukliai pristatytų Lietuvos privalumus bei pritrauktų daugiau žmonių	ŪM (IL, VL)

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbu aprašymas	Vykdytojai
valdymą	užsienio šalių piliečių atvykimą, formuojant ir įgyvendinant pritraukimo, priėmimo, integracijos ir ryšio palaikymo valstybės politiką			atvykti į Lietuvą.	
		2.	Sustiprinti Vyriausybės paskirtos už migrantų informavimą atsakingos organizacijos (šiuo metu – Migracijos informacijos centro „Renkuosi Lietuvą“) funkcionavimą, pertvarkant jį į individualaus konsultavimo vieno langelio principu grįžimo į Lietuvą klausimais centrą, padidinant finansavimą centro teikiamų paslaugų sklaidai Lietuvos išeivijai	Siūloma sustiprinti informacijos centro veiklą teikiant informaciją bei asmenines konsultacijas įvairiais praktiniais klausimais: grįžimo planavimo, socialinių, švietimo paslaugų, migracijos įforminimo, įsidarbinimo ir kt. Tam būtina padidinti centro žinomumą, išplėsti teikiamų paslaugų spektrą ir prieinamumą. Šiuo metu net 40 proc. užsienio lietuvių teigia, kad jiems labiau trūksta arba nepakanka informacijos apie grįžimą į Lietuvą ir reintegraciją (URM, 2016 m.). Airijos pavyzdys rodo, kad net turint sąlyginai gerai išvystytą migrantų informavimo sistemą, informacijos trūkumas išlieka didžiausiu trukdžiu sklandžiam grįžimui į šalį, ir svarbiausiu prioritetu migracijos politikoje.	VRM, Vyriausybės kanceliarija
		3.	Vyriausybės paskirtai už migrantų informavimą atsakingai organizacijai (šiuo metu – Migracijos informacijos centrui „Renkuosi Lietuvą“) bendradarbiaujant su Lietuvos diplomatinėmis atstovybėmis, sustiprinti aktyvaus informavimo ir konsultavimo veiklas ambasadose ir konsulatuose	Diplomatinės atstovybės palaiko artimus ryšius su užsienio lietuvių bendruomenėmis ir yra svarbus informacijos šaltinis. Siūloma išnaudoti jų teikiamą potencialą išvykusių Lietuvos piliečių informavimui ir konsultavimui, atnaujinant ir išplečiant diplomatinį atstovybių teikiamas paslaugas. Informaciją ir apmokymus teiktų Vyriausybės paskirta už migrantų informavimą atsakinga organizacija (šiuo metu – Migracijos informacijos centras „Renkuosi Lietuvą“).	URM, VRM
		4.	Teikti specializuotą pagalbą norintiems sugrįžti ir integruotis į Lietuvos savivaldybes (regionus), apmokant atrinktus savivaldybių konsultantus grįžtančių iš užsienio Lietuvos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų bei jų šeimos narių informavimui ir konsultavimui	2017 m. duomenimis, net 82 proc. grįžusiųjų į Lietuvą, grįžo į tą pačią savivaldybę iš kurios išvyko (MOSTA, 2018 m.). Grįžtantiems itin aktuali informacija ir konsultacijos, susijusios su jų gyvenamosios vietos (savivaldybės) ypatumais. Siūloma sukurti ir sustiprinti savivaldybių specialistų–konsultantų grįžimo klausimais tinklą, kuris leistų grįžtantiems lengviau pasinaudoti visomis savivaldybės teikiamomis galimybėmis ir padės susirasti darbą, būstą ir mokyklą bei kitaip įsikurti konkrečioje savivaldybėje. Konsultantų veikla būtų glaudžiai susijusi su Vyriausybės paskirta už migrantų informavimą atsakinga organizacija (šiuo metu – Migracijos informacijos centru	VRM, Vyriausybės kanceliarija, savivaldybės

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
				„Renkuosi Lietuvą“), kuri perduotų centro sukaupą gerąją patirtį ir kompetencijas savivaldybių darbuotojams.	
		5.	Skatinti savanorių mentorių tinklų kūrimąsi Lietuvos savivaldybėse, siekiant pagelbėti integruotis į bendruomenę atvykstantiems arba grįžtantiems į Lietuvą asmenims	Siūloma stiprinti savanorių mentorių tinklus bei jų tinklaveikos iniciatyvas Lietuvos savivaldybėse, sukuriant programą, kuri suvestų Lietuvos gyventojus (mentorius) su grįžtančiais į Lietuvą asmenimis, skatintų jų tinklaveiką per bendrus renginius, iniciatyvas ir kitais būdais. Tai būtų vykdoma pasinaudojant „Globalios Tauragės“ ir kitais bendruomenių telkimo pavyzdžiais savivaldybėse, ir pagelbėtų atvykusiems ir grįžusiems asmenims integruotis į vietos bendruomenę ir adaptuotis prie pasikeitusių gyvenimo sąlygų.	VRM, savivaldybės
		6.	Finansuoti psichologinės pagalbos ir konsultacijų paslaugas grįžusiems į Lietuvą asmenims	Remiantis Airijos pavyzdžiu, siūloma finansuoti psichologinės pagalbos ir konsultacijų paslaugas grįžusiems, parengiant ir finansuojant programą tokias paslaugas teikiančioms nevyriausybiniams organizacijoms. Tai padėtų grįžusiems asmenims adaptuotis Lietuvoje, spręsti dėl kultūrinių ir socialinių skirtumų kylančius vidinius konfliktus, kurie, jų nesprensdžiant, gali lemti neigiamą grįžtančiųjų psichologinę būseną, paskatinti vienatvės, žemos savivertės jausmus ir pakartotinį išvykimą iš šalies.	SADM, SAM
		7.	Remti lietuvių kalbos mokymosi kursus Lietuvos savivaldybėse ir interaktyvius kursus internetu grįžusiems ir atvykusiems į Lietuvą asmenims bei jų vaikams	Siūloma iš dalies arba pilnai remti lietuvių kalbos mokymosi kursus, siekiant įgyti lietuvių kalbos kaip užsienio kalbos mokėjimo kvalifikaciją, bei parengti prieinamus kursus internetu. Daugėjant Lietuvos piliečių gyvenančių užsienyje, auga ir mišrių santuokų su užsienio piliečiais skaičius (nuo 2004 m. net 42,7 tūkst. Lietuvos piliečių užregistravo santuokas su kitų šalių piliečiais), o kalbos barjeras gali tapti pagrindine kliūtimi mišrioms šeimoms grįžti į Lietuvą. Kalbos kursų rėmimas bei interaktyvūs kursai internetu leistų mokytis kalbos gyvenant užsienyje ir reikšmingai palengvintų sugrįžimo (atvykimo) ir integracijos į visuomenę procesą.	ŠMM
		8.	Supaprastinti migracijos procedūras, siekiant pritraukti aukštos kvalifikacijos ir trūkstamų	Pagal „protų pritraukimo“ indeksą, Lietuva yra tik 94-oje vietoje iš 107 pasaulio šalių (<i>Global Talent Competitiveness Index</i> , 2018	VRM, ŪM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
			specialybių darbuotojus iš trečiųjų šalių	m.). Nors yra dedamos pastangos supaprastinti migracijos procedūras, siekiant pritraukti aukštos kvalifikacijos ir trūkstančių specialybių darbuotojus iš trečiųjų šalių į Lietuvą, siūloma šią veiklą tęsti, imantis naujų iniciatyvų supaprastinti migracijos procedūras.	
		9.	Nustatyti prievolę pagal pabėgėlių priėmimo programas į Lietuvą atvykstantiems trečiųjų šalių piliečiams išlaikyti lietuvių kalbos egzaminus prieš suteikiant atitinkamą statusą	Siūloma nustatyti prievolę pagal pabėgėlių priėmimo programas į Lietuvą atvykstantiems trečiųjų šalių piliečiams išlaikyti lietuvių kalbos egzaminus prieš suteikiant atitinkamą statusą, siekiant sklandaus pabėgėlių integravimo į Lietuvos visuomenę kalbiniu ir visuomeniniu aspektais.	VRM
		10.	Pritaikyti Lietuvos viešąsias paslaugas grįžtantiems arba atvykstantiems į Lietuvą asmenims nustatant, kad viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų tinklalapiuose ir, esant galimybėms, kitose komunikacijos platformose aktuali informacija būtų prieinama užsienio (anglų) kalba	Siūloma pritaikyti svarbiausias Lietuvos viešąsias paslaugas kalbančiųjų užsienio kalba (siūloma, kad tai būtų anglų kalba) poreikiams, siekiant palengvinti galimybę Lietuvos piliečių sutuoktiniams ir jų vaikams, nemokantiems lietuvių kalbos, atvykti į Lietuvą ir pereinamuoju laikotarpiu lengviau integruotis į Lietuvos visuomenę. Tai ypač aktualu, nuolat augant mišrių santuokų su užsienio piliečiais skaičiui ir grįžusioms mišrioms šeimoms susiduriant su barjeriais integruotis. Pritaikant viešąsias paslaugas, būtų tobulinami ir į užsienio kalbas įstaigų tinklalapiai ir elektroninių paslaugų portalai, prioritetine tvarka skaitmenizuojamos grįžtantiems ar atvykstantiems aktualiausios paslaugos, ir imamasi kitų veiksmų.	VRM, SM
		11.	Stiprinti antrojo mokytojo veiklą švietimo įstaigų grupėse ar klasėse, kurias lanko sugrįžę iš užsienio Lietuvos piliečiai arba lietuvių kilmės asmenys	Užsienyje gimsta ir auga vis daugiau Lietuvos piliečių: nuo 2004 m. užregistruota net 17,9 tūkst. Lietuvos piliečių, gimusių ne Lietuvoje, o į Lietuvą grįžo 9,6 tūkst. mokyklinio amžiaus vaikų. Siekiant sklandesnės grįžusių asmenų vaikų integracijos į švietimo sistemą, siūloma stiprinti antrojo mokytojo veiklą ir tokiu būdu sustiprinti dėmesį ir pagalbą sugrįžusių asmenų vaikams. Tai sumažintų tėvų nerimą dėl vaikų integracijos ir savijautos Lietuvoje ir paskatintų grįžimą.	ŠMM
		12.	Nustatyti prievolę kiekvienoje mokykloje, kurioje mokosi grįžęs iš užsienio mokinys, suteikti jam pagalbą nuo pirmos dienos –	Siekiant sklandesnės į Lietuvą atvykusių vaikų integracijos mokyklose, siūloma teikti būtiną ir mokinio individualius poreikius atitinkančią pagalbą. Ji apimtų parengiamąją veiklą prieš	ŠMM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
			steigti išlyginamąsias klases arba rengti individualias išlyginamąsias pamokas	vaikui atvykstant (jei įmanoma), poreikių nustatymą, ugdymo ir mokymosi pagalbos organizavimą atvykusiam vaikui, bendradarbiaujant su jo tėvais ir vietos bendruomene. Bus parengti ir įgyvendinti specialūs atvykusių ir grįžusių vaikų ugdymo organizavimo modeliai, metodinė ir mokymo medžiaga.	
		13.	Sustiprinti „Work in Lithuania“ platformos, skirtos specialistams, kuriems Lietuva gali pasiūlyti konkurencingas darbo sąlygas, atvykti dirbti į Lietuvą, funkcionalumą ir finansuoti jos sklaidą	Siūloma didinti „Work in Lithuania“ žinomumą ir teikiamų paslaugų imtį, užtikrinti kad visi aktualūs darbo pasiūlymai būtų talpinami platformoje, ir kt. Tokiu būdu bus stiprinama Lietuvos aukštos pridėtinės vertės ekonomika bei skatinama grįžtamoji migracija. „Work in Lithuania“ platformoje būtų pateikiami gerai apmokami darbai, turintys potencialą pritraukti specialistus, kuriems Lietuva gali pasiūlyti konkurencingą atlyginimą, sugrįžti arba atvykti dirbti į Lietuvą.	ŪM (IL)
		14.	Užtikrinti nuotolinės darbo paieškos ir įsidarbinimo priemonių naudojimą viešojo sektoriaus institucijose bei skatinti jų naudojimą privačiame sektoriuje	Svarstantiems apie grįžimą ar atvykimą į Lietuvą asmenims lengviau priimti sprendimą sugrįžti ar atvykti, kai jau yra užsitikrinę darbo vietą Lietuvoje. Siekiant to, siūloma sustiprinti nuotolinio darbo paieškos ir įsidarbinimo priemonių naudojimą, įskaitant paraiškų teikimą internetu, kvietimus į darbo interviu laikantis ilgesnių terminų, dalyvavimą darbo pokalbiuose nuotoliniu būdu, galimybę dalyvauti valstybės tarnybos atrankos procesuose nuotoliniu būdu, ir kita. Į nuotolinio darbo paieškos ir įsidarbinimo priemonių plėtrą būtina įtraukti privatų sektorių, informuojant ir kuriant reikiamą infrastruktūrą bei paskatas, ir viešąjį sektorių, nustatant taisykles ir suteikiant reikiamus įrankius valstybinėms įstaigoms.	VRM, SADM, ŪM
		15.	Skatinti Lietuvos darbdavius (ypač smulkiuosius) ieškoti darbuotojų užsienyje, remiant darbdavių muges ir kitus darbo paieškos projektus užsienyje ir Lietuvos savivaldybėse (teikiant prioritetą Lietuvos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų pritraukimui) bei teikiant atitinkamas finansines paskatas už kiekvieną įdarbintą į	Siūloma organizuoti darbdavių muges ir kitus darbo paieškos projektus užsienyje, taip pat ir Lietuvos savivaldybėse (laikininai sugrįžusiems užsienio lietuviams), skatinant jų pritraukimą į Lietuvos darbo rinką, atsižvelgiant į gerąjį „BackTo.lt“ iniciatyvos pavyzdį. Taip pat siūloma teikti finansines paskatas darbdaviams už kiekvieną įdarbintą į Lietuvą reemigravusį Lietuvos pilietį. Tai suteiktų geresnes sąlygas Lietuvos darbdaviams prisitraukti į Lietuvą darbuotojus tiesiogiai ir tuo būdu paskatinti sugrįžti į	SADM, FM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
			Lietuvą reemigravusį Lietuvos pilietį	Lietuvą asmenis su konkrečiais darbo pasiūlymais.	
		16.	Pritaikyti aktyvios darbo rinkos politikos priemonės grįžtančių bei atvykstančių į Lietuvą asmenų poreikiams, skatinant jų persikvalifikavimą bei prarastų įgūdžių atkūrimą	Apie 66 proc. grįžusių į Lietuvą asmenų per vienus metus neįsidarbina, o tai yra dažna pakartotinio išvykimo iš Lietuvos priežastis. Be to, net 57,4 proc. išvykusių asmenų užsienyje dirba žemesnės kvalifikacijos darbą, nei yra įgiję, todėl sugrįžę į Lietuvą, susiduria su iššūkiais įsidarbindami pagal ankstesnę kvalifikaciją dėl prarastų įgūdžių. EBPO Lietuvos darbo rinkos ir socialinės politikos apžvalgoje (2018 m.) teigiama, kad į Lietuvą grįžtantiems dirbti asmenims galimybės naudotis aktyvios darbo rinkos politikos (ADRP) priemonėmis yra apribotos. Sprendžiant šias problemas, siūloma pritaikyti jau esamas ADRP priemonės grįžtančių bei atvykstančių į Lietuvą asmenų poreikiams, remiant jų persikvalifikavimą bei prarastų įgūdžių atkūrimą, pritaikant Užimtumo tarnybos paslaugas kalbantiems užsienio kalba bei kitomis priemonėmis.	SADM (UT)
		17.	Užtikrinti veiksmingą emigracijos mažinimo ir grįžtamosios migracijos skatinimo politikos koordinavimą, sutelkiant koordinavimo funkcijas vienoje institucijoje	Šiuo metu nepakankamai dėmesio skiriama emigracijos mažinimo ir grįžtamosios migracijos skatinimo politikai ir jos vieningam koordinavimui, kas didele dalimi lėmė ligšiolinės migracijos politikos neefektyvumą ir nesistemingumą. Siekiant didesnio migracijos politikos vieningumo ir veiksmingumo, siūloma sutelkti koordinavimo funkcijas vienoje institucijoje, kuri koordinuotų migracijos procesų stebėseną, tyrimus, politikos formavimo ir įgyvendinimo veiklas.	Vyriausybės kanceliarija
	2.1. Stiprinti ekonominę Lietuvos gyventojų gerovę	1.	Stiprinti bendrojo ugdymo programų orientaciją į praktinių įgūdžių ugdymą (ekonomikos, teisės, verslumo, socialinių įgūdžių ir kt.)	Siūloma stiprinti bendrojo ugdymo programų orientaciją į praktinių įgūdžių ugdymą, kuris leistų baigusiems mokyklą moksleiviams sklandžiau pereiti į darbo rinką Lietuvoje, paskatintų verslumą ir darbo vietų kūrimą. Tai sumažintų jaunimo emigraciją, kuris yra aktyviausiai emigruojanti iš Lietuvos asmenų grupė – net apie trečdalį gimusiųjų 1987–1991 m. paliko šalį ir negrįžo (EBPO, 2018 m.).	ŠMM
		2.	Užtikrinti savanoriškos veiklos, praktikos ir stažuotių pripažinimą darbo patirtimi bei	Jauniems asmenims, besimokantiems Lietuvoje, įprasta išvykti dirbti ar vykdyti praktikas ar stažuotes <i>į užsienį</i> , vietoj to, kad tai	ŠMM, SADM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
			skatinti jų naudojimą viešajame ir privačiame sektoriuje kitais būdais	darytų Lietuvoje. Tai lemia, kad baigus mokslus jauniems žmonėms emigruoti tampa paprasčiau nei likti, susiduriama su iššūkiais pereinant į darbo rinką <i>Lietuvoje</i> . Be to, studijų metu trūksta praktinių įgūdžių ir darbo patirties įgijimo – tik 30 proc. darbdavių mano, kad aukštųjų mokyklų absolventai yra tinkamai paruošti darbo rinkai (MOSTA, 2014 m.). Siūloma skatinti savanoriškos veiklos, praktikos ir stažuočių naudojimą užtikrinant jų pripažinimą darbo patirtimi bei kitais būdais. Tai padėtų jauniems žmonėms įgyti darbo praktikos Lietuvoje ir lengviau įsilieti į Lietuvos darbo rinką baigus mokslus.	
		3.	Stiprinti finansines paskatas darbdaviams įdarbinti jaunos asmenis, nustatant laikinas mokesčių lengvatas (pavyzdžiui, galimybę nemokėti socialinio draudimo įmokų) jauniems asmenims, įsidarbinantiems pirmą kartą, ir kitais būdais	Siekiant mažinti jaunimo emigraciją, siūloma skatinti darbdavius įdarbinti jaunos asmenis, numatant tam finansines paskatas. Pavyzdžiui, yra siūloma nustatyti galimybę darbdaviams laikinai nemokėti socialinio draudimo įmokų, jaunam asmeniui įsidarbinant pirmą kartą. Tai suteiktų galimybę jaunam asmeniui įgyti pirmosios darbo patirties ir įgūdžių ir būti konkurencingesniam darbo rinkoje. Taip pat siūloma apsisvarstyti ES fondų lėšų panaudojimo galimybes šiam tikslui pasiekti.	FM, SADM
		4.	Apriboti galimybes gauti vartojimo kreditą, kurio įmoka viršytų 15 proc. gyventojų tvarių pajamų (netaikoma būsto kreditams)	Apie 400 tūkst. Lietuvos gyventojų yra pasiėmę vartojimo („greituosius“) kreditus. Tai neretai tampa įsiskolinimo ir asmeninių finansinių problemų priežastimi, o įsiskolinimai skatina emigraciją iš Lietuvos, siekiant išmokėti skolas arba jų išvengti. Siekiant užtikrinti tvarų gyventojų skolinimosi mastą vartojimo kreditų rinkoje, siūloma nustatyti, kad vartojimo kreditų įmoka negalėtų viršyti 15 proc. gyventojų gaunamų tvarių pajamų.	FM, Lietuvos bankas
		5.	Stiprinti Lietuvos gyventojų finansinį raštingumą, atnaujinant bendrojo ugdymo programas bei įgyvendinant finansinio raštingumo mokymų (įskaitant mokymus internetu) nemokyklinio amžiaus asmenims programą	Daugiau kaip 230 tūkst. Lietuvos gyventojų yra įsiskolinę, o Lietuva yra vienintelė ES šalis, kurioje taupymo norma mažesnė už nulį, t.y. išleidžiama daugiau nei uždirbama. Tai liudija apie žemą gyventojų finansinį raštingumą bei didelį imlumą rinkoje reklamuojamoms kreditų paslaugoms. Siekiant mažinti emigracijos mastus dėl netinkamo asmeninių finansų valdymo ir įsiskolinimų, siūloma stiprinti Lietuvos gyventojų finansinį raštingumą atnaujinant bendrojo ugdymo programas bei remiant	ŠMM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbu aprašymas	Vykdytojai
				mokymus nemokyklinio amžiaus asmenims.	
	2.3. Stiprinti socialinį Lietuvos gyventojų saugumą ir jų emocinę (psichologinę) gerovę	1.	Skatinti visuomenės įsitraukimą į viešąjį valdymą nacionaliniu ir savivaldos lygiu, užtikrinant viešųjų konsultacijų metodikos priėmimą ir jos įgyvendinimo koordinavimą bei stebėseną ir kitais būdais	Lietuvos gyventojai – vieni mažiausiai siejančių save su savo šalimi tarp ES ir EBPO gyventojų, ir vieni dažniausiai norinčių išvykti iš šalies. Tai lemia žema Lietuvos gyventojų pilietinė galia, kurią skatina, be kita ko, valstybės institucijų atvirumo visuomenei stoka. Siūloma stiprinti visuomenės įtraukimą į viešąjį valdymą per konsultavimosi su visuomene stiprinimą, užtikrinant viešųjų konsultacijų metodikos įgyvendinimą Vyriausybės institucijose, tobulinant reglamentavimą bei teikiant rekomendacijas savivaldybėms (numatant aiškesnę informavimo ir derinimo tvarką, supaprastinant ataskaitas ir kt.).	Vyriausybės kanceliarija, VRM
		2.	Įsteigti nacionalinį NVO fondą	Svarbi emigracijos priežastis – socialinio nesaugumo jausmas ir teisingumo stoka, o pagal socialinę sanglaudą Lietuva yra viena iš paskutiniųjų tarp ES ir EBPO šalių. Siekiant stiprinti gyventojų socialinę sanglaudą bei saugumo jausmą šalyje, siūloma visapusiškai stiprinti NVO sektorių, įsteigiant ir įveiklinant nacionalinį NVO fondą, kurio lėšos būtų naudojamos NVO sektoriaus plėtrai, NVO tvarumo stiprinimui ir gebėjimų dalyvauti viešajame valdyme didinimui.	SADM
		3.	Sustiprinti darbuotojų, pranešančių apie darbuotojų teisių pažeidimus darbovietėje, apsaugą bei padidinti valstybės teikiamų teisinių paslaugų darbuotojams, besibylinėjantiems su darbdaviais, prieinamumą	54 proc. iš Lietuvos emigravusių asmenų dirbdami Lietuvoje jautė nepagarbą iš darbdavio, o 62 proc. darbe patyrė didelį stresą (VDU, 2018 m.). Apie galimus darbo teisių pažeidimus liudija ir tai, kad apie 87 proc. neterminuotų darbo sutarčių yra nutraukiama darbuotojo valia (Sodra, 2015 m.), t.y. darbuotojui negaunant išeitinių išmokų. Siekiant sustiprinti darbuotojų teises darbovietėse, siūloma stiprinti jų apsaugą pranešant apie darbo teisių pažeidimus darbovietėse, bei didinti teisinių paslaugų prieinamumą.	SADM
		4.	Sustiprinti darbo ginčų komisijų veiklos nešališkumą, įvedant komisijos narių rotacijas ir komisijos posėdžių patikrinimus (valstybės tarnybos konkursų pavyzdžiu)	Darbo ginčų komisijos yra pirminė ginčų dėl Darbo kodekso nuostatų sprendimo institucija, nuo jų veikimo priklauso Darbo kodekso nuostatų įgyvendinimas praktikoje, todėl ypač svarbu, kad jos veiktų skaidriai ir nešališkai, o darbo ginčo šalys būtų	SADM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbu aprašymas	Vykdytojai
				tinkamai informuojamos apie savo teises. Siekiant užtikrinti didesnę komisijų nešališkumą, siūloma įvesti komisijos narių rotacijas bei atsitiktinių komisijos posėdžių įrašų patikrinimus, naudojant valstybės tarnybos konkursų pavyzdį.	
		5.	Skatinti socialiai atsakingą ir sąžiningą verslą, sudarant galimybę panaudoti dalį įmonių mokamo pelno mokesčio socialiai atsakingiems projektams, orientuotiems į darbuotojų gerovės didinimą	Net 47 proc. iš Lietuvos emigravusių asmenų mėgstamą darbą laiko svarbiausiu dalyku gyvenime, tačiau 54 proc. emigravusiųjų dirbdami Lietuvoje jautė nepagarbą iš darbdavio, 62 proc. darbe patyrė didelį stresą (VDU, 2018 m.). Todėl asmeninė gerovė darbo vietoje gali padidinti įmonių darbuotojų produktyvumą bei reikšmingai sumažinti norinčių išvykti iš Lietuvos skaičių. Siūloma numatyti pelno mokesčio lengvatas privačių įmonių projektams, kuriais būtų aiškiai ir nedviprasmiškai didinama tos įmonės darbuotojų gerovė.	FM, SADM
		6.	Įgyvendinti visuomenės informavimo kampaniją, skatinančią visuomenės pakantumą psichinės sveikatos sutrikimais sergantiems asmenims ir jų supratimą	Lietuvoje vis dar nėra įprasta atvirai pripažinti, kad asmuo ar jo artimieji turi psichikos sveikatos sutrikimų, nors tokių asmenų skaičius Lietuvoje nuolat didėja. Žemas pakantumas ir atjauta sergantiems psichikos sveikatos sutrikimais lemia, kad dalis visuomenės narių gyvena socialinėje atskirtyje, bijoma kreiptis pagalbos, kartais tai tampa priežastimi net savižudybei. Tai skatina ir emigraciją, nes bendras emocinės gerovės lygis Lietuvoje yra itin žemas, o susidūrus su iššūkiais gyvenime, sudėtinga rasti pagalbos, ir emigracija tampa būdu spręsti asmenines (psichologines) problemas. Siūloma skatinti visuomenės pakantumą psichikos sveikatos sutrikimais sergantiems asmenims, įgyvendinant ilgalaikę visuomenės informavimo ir švietimo kampaniją.	SADM, SAM
		7.	Peržiūrėti taikomas teisinius apribojimus (įsidarbinimo ir kt.) dėl psichikos sveikatos sutrikimų ir užtikrinti jų proporcingumą, diferencijuojant pagal psichikos sveikatos sutrikimo sunkumą	Siūloma diferencijuoti psichikos sveikatos sutrikimus pagal jų sunkumą ir atitinkamai pakoreguoti taikomas teisinius apribojimus (mokslui, darbui, žmogaus teisėms), ir taip paskatinti didesnę visuomenės atvirumą ir norą kreiptis pagalbos, iškilus psichologinėms problemoms. Tai pagerintų emocinės gerovės lygį šalyje ir galiausiai sumažintų emigraciją, kuri dažnai tampa būdu spręsti asmenines (psichologines) problemas.	SAM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
		8.	Didinti psichologinių ir psichosocialinių paslaugų prieinamumą visuomenei ir gerinti šių paslaugų kokybę	Emocinės gerovės lygis Lietuvoje yra itin žemas – pagal Teigiamų patirčių indeksą Lietuva yra maždaug šešta šalis nuo galo pasaulyje. Žema emocinė gerovė skatina ir emigraciją – 33 proc. išvykusių asmenų teigė, kad Lietuvoje buvo nelaimingi ir džiaugėsi galėdami išvykti, 57 proc. Lietuvoje jautėsi nereikalingi. Siekiant plačiu mastu pagerinti subjektyvią Lietuvos gyventojų gerovę, siūloma didinti pirminės psichologinės pagalbos prieinamumą visiems gyventojams, kuri pagelbėtų susidūrus su psichologiniais ir emociniais sunkumais.	SAM
		9.	Parengti ir įgyvendinti adaptuotas savižudybių prevencijos programas visose savivaldybėse (Kupiškio rajone taikomo modelio pavyzdžiu)	Siūloma įgyvendinti gerąją praktika ir mokslo įrodymais grįstas savižudybių prevencijos programas, apimančias atvejo vadybos įdiegimą, tęstinės ambulatorinės pagalbos suteikimą, galimybių sudarymą valstybiniais psichikos sveikatos centrams, vaiko teisių apsaugos tarnyboms ir kitiems teikti proaktyvią pagalbą ir prevenciją, naudojant Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšas.	SAM
	2.4. Stiprinti Lietuvos gyventojų susietumą su šalimi ir gyvenamąją aplinką	1.	Remti informavimo ir socialinės reklamos projektus, skleidžiančius objektyvią informaciją apie įvairią migracijos patirtį	Visuomenės narių nuomonę apie gyvenimą šalyje lemia ne tik faktinė situacija, bet ir jos pateikimas viešojoje erdvėje. Internetinėje žiniasklaidoje, televizijoje vis dar dažnai pateikiama neigiama informacija apie gyvenimą Lietuvoje ir teigiama informacija apie emigraciją, kuri ne visada būna pagrįsta. Tai veikia gyventojų emigracijos nuostatas, ypač jaunų asmenų, tarp kurių šiuo metu yra susiklosčiusi mada emigruoti – palankiai susiklosčius aplinkybėms, iš Lietuvos ketina emigruoti apie 90 proc. 15–19 metų amžiaus grupės asmenų (Baltijos tyrimai, 2016 m.) bei 43 proc. 8 klasės moksleivių. Siekiant tikslesnio migracijos patirties atspindėjimo Lietuvos viešojoje erdvėje, siūloma remti informavimo ir socialinės reklamos projektus, skleidžiančius objektyvią informaciją apie įvairią migracijos patirtį.	Vyriausybės kanceliarija
		2.	Remti žiniasklaidos ir nevyriausybinių organizacijų projektus, skatinančius visuomenės pilietiškumą ir patriotiškumą	Lietuvos gyventojai yra vieni mažiausiai tapatinančių save su savo šalimi, ir vieni dažniausiai norinčių išvykti iš šalies tarp ES ir EBPO valstybių gyventojų. Priklausymo savo šaliai ir kultūrai	ŠMM, Vyriausybės kanceliarija,

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
				jausmas bei noras sieti save su Lietuva ilgalaikėje perspektyvoje mažina norą emigruoti, o išvykusius skatina sugrįžti. Siūloma skatinti pilietiškumą ir patriotiškumą ir su Lietuva susijusios kultūrinės tapatybės formavimąsi, remiant žiniasklaidos ir nevyriausybinių organizacijų projektus per specializuotas programas.	KM, KAM
	2.5. Vykdyti veiksmingą diasporos politiką			<i>Penktojo uždavinio priemonės bus pristatytos kartu su „Globalios Lietuvos“ programos ir tarpinstitucinio veiklos plano projektais, kuriuos rengia URM.</i>	

III. VYRESNIO AMŽIAUS ASMENYS

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
3. Sudaryti galimybes vyresnio amžiaus žmonėms integruotis į visuomenę.	3.1. Užtikrinti vyresnio amžiaus asmenų dalyvavimą socialiniame ir politiniame gyvenime	1.	Remti vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų veiklą	Remti vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių nevyriausybinių projektus, skatinančius vyresnio amžiaus asmenų dalyvavimą nevyriausybinių organizacijų veikloje, jų interesų atstovavimą.	SADM
		2.	Suteikti teisę vyresniems nei 70 metų asmenims važiuoti vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais, taikant 80 proc. nuolaidą	Vyresnio amžiaus asmenys turėtų daugiau galimybių dalyvauti aktyvioje veikloje, senjorų klubuose ir kt.	SM, SADM
		3.	Taikyti universalus dizaino principus, pritaikant viešąją infrastruktūrą vyresnio amžiaus žmonėms	Būtų suteikta daugiau galimybių vyresnio amžiaus žmonių judėjimo laisvei, pritaikant infrastruktūrą (laiptinės, keltuvai, nusileidimo takai ir kt.).	AM
		4.	Įtraukti vyresnio amžiaus žmonių atstovus į viešųjų sprendimų, susijusių su vyresnio amžiaus žmonių poreikiais, priėmimo procesą valstybės ir savivaldybių lygmeniu	Įtraukti senjorus, priimant viešuosius sprendimus kaip mentorius, turinčius daug patirties ir žinių.	SADM, savivaldybės

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
	3.2. Užtikrinti vyresnio amžiaus asmenų dalyvavimą darbo rinkoje ir finansinį jų saugumą	1.	Nuosekliai didinti socialinio draudimo pensijas, atsižvelgiant į augančią ekonomiką ir didėjančią darbo užmokesčio fondą	Pagal priimtus teisės aktus pensijos būtų didinamos kasmet pagal ekonominius rodiklius (darbo užmokesčio fondo augimo vidurkį). Būtų stebimos teisėkūros iniciatyvos, neleidžiančios išbalansuoti Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto.	SADM, FM
		2.	Remti vyresnio amžiaus žmonių integraciją į darbo rinką	Projekto įgyvendinimo metu planuojama vyresnius kaip 54 metų bedarbius, registruotus teritorinėse darbo biržose įtraukti į profesinį mokymą ir neformalų švietimą. Taip pat bus remiamas šios grupės asmenų įdarbinimas subsidijuojant.	SADM
		3.	Mažinti Valstybinio socialinio draudimo fondo („Sodros“) įmokas pensinio amžiaus darbuotojams, dirbantiems regionų teritorijose su aukštu nedarbo lygiu	Su socialiniais partneriais būtų apsvarstyta galimybė mažinti „Sodros“ įmokas pensinio amžiaus darbuotojams, dirbantiems tikslinėse teritorijose ir/ar ne tokių patrauklių profesijų atstovams.	SADM
		4.	Skatinti vyresnio amžiaus žmonių verslumą, organizuojant verslumo mokymus ir teikiant subsidijas darbo vietos steigimui	Būtų organizuojami verslumo mokymai, specialiai adaptuoti vyresnio amžiaus žmonėms. Bus įsteigtas specialus verslumo skatinimo fondas „Verslas 54+“, iš kurio būtų teikiama subsidija darbo vietos steigimui vyresniems kaip 54 metų asmenims.	SADM
		5.	Parengti naują Senjorų namų koncepciją	Būtų skatinama naudoti turimą ir nenaudojamą švietimo (mokyklos, vaikų namai, internatai) ir sveikatos apsaugos infrastruktūrą regionuose, ją tinkamai pertvarkyti į individualius butus / patalpas, kuriais / kuriomis socialinio būsto pagrindais ar visiškai / iš dalies išpirktais galėtų naudotis vieniši ir ne tik vieniši senjorai (pagal „Assisted living communities“ pavyzdį). Jiems būtų užtikrinta minimali sveikatos priežiūra (budinti slaugytoja), lavinimasis (trečiojo amžiaus universitetas), bendra veikla (rankdarbiai, pokalbiai, koncertai, susitikimai), jie būtų nuvežami pas gydytojus arba gydytojai atvežami pas juos ir pan.	SADM
		6.	Nustatyti bazinių (socialinių, sveikatos, ir kitų) paslaugų paketą senjorams, siekiant užtikrinti paslaugų kokybę ir prieinamumą	Siekiant pagerinti sveikatos, socialinių ir kt. paslaugų kokybę ir prieinamumą ir mažinti regioninius skirtumus būtų nustatytas bazinių paslaugų paketas senjorams, kurio prieinamumą užtikrintų savivaldybės.	SADM SAM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbų aprašymas	Vykdytojai
	3.3. Užtikrinti mokymosi visą gyvenimą galimybes	1.	Remti trečiojo amžiaus universitetų veiklą ugdant bendruosius gebėjimus, reikalingus jų aktyviam pilietiškumui, socialinei integracijai, pasirengimui užimtumui, išlikimo darbo rinkoje galimybėms didinti	Trečiojo amžiaus universitetai - neformaliojo suaugusiųjų švietimo institucijos, savo veikla užtikrinančios vyresnio amžiaus žmonių integraciją į visuomenę.	ŠMM SADM
	3.4. Pagerinti vyresnio amžiaus asmenų sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą, siekiant mažinti jų sergamumą ir mirtingumą nuo pagrindinių neinfekcinių ligų bei dėl išorinių priežasčių	1.	Padidinti metinę įmoką sveikatos priežiūros įstaigoms už prirašytus asmenis, vyresnius nei 65 metai	Priemonė bus įgyvendinama vykdant veiksmą „1.3.1.1. Naujų šeimos gydytojų aptarnaujamų gyventojų skaičiaus normatyvų nustatymas ir jiems taikyti reikalingų prielaidų sudarymas“. Bus išanalizuotas apsilankymų pas šeimos gydytojus dažnis pagal amžiaus grupes, peržiūrėtos ir nustatytos naujos gyventojų amžiaus grupės, patvirtintos SAM 2005-12-05 įsakymu Nr. V-943, ir šioms grupėms tenkančios pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų bazinės kainos Sumažinant kainą vaikams, kuri yra per didelė ir padidinant vyresniems, reikėtų 6,9 mln. eurų. Paliekant vaikų kainą tą pačią ir parskirstant koeficientus pagal amžiaus grupes, reikėtų apie 70 mln. eurų.	SAM (PLKS, SDS, VLK)
		2.	Į šeimos gydytojo komandą įtraukti socialinį darbuotoją		SAM (PLKS, SKS, VSPD, SED, VLK, SIPIVD)
		3.	Kompensuoti visą vaistų bei dantų protezavimo paslaugų kainą PSDF biudžeto lėšomis vyresniems kaip 65 metų asmenims	Priemonė bus įgyvendinama vykdant veiksmą „1.1.2.4. Mažas pajamas gaunančių gyventojų išlaidų vaistams sumažinimas, kompensuojant visą vaisto kainą, skatinant racionalų vaistų vartojimą, ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamų odontologijos paslaugų apimties padidinimas“. Siekiant mažinti mažas pajamas gaunančių gyventojų išlaidas sveikatai, bus parengti teisės aktų pakeitimai, kuriais bus tobulinama kompensuojamųjų vaistų bazinės kainos apskaičiavimo tvarka ir 2018–2019 m. skiriamos papildomos PSDF lėšos dantų protezavimo paslaugoms apmokėti Šiuo metu eilė dantų protezavimui yra 180 tūkst. pensininkų. Skiriama suma yra 400 eurų. Taigi iš viso reikėtų 72 mln. eurų.	SAM (SDS, FD, TKLS, PLKS, SKS, MVSS, VLK)

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbu aprašymas	Vykdytojai
		4.	Organizuoti papildomas greitosios medicinos pagalbos brigadas, stiprinant pajėgumus aptarnauti pacientus insulto ir infarkto atvejais		SAM
		5.	Didesniam asmenų skaičiui teikti ambulatorines slaugos paslaugas, nuosekliai didinti ambulatorinės slaugos paslaugų, teikiamų pacientams namuose skaičių, tarp jų padidinti nemokamai teikiamų paslaugų dalį	Priemonė bus įgyvendinama vykdant veiksmą „1.3.2.5. Slaugos paslaugų apimties plėtra, didinant finansavimą iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšų“. Nuo 20 iki 24 padaugėtų per kalendorinius metus PSDF biudžeto lėšomis apmokamų ambulatorinės slaugos namuose paslaugų. Be to, daugiau asmenų gautų ambulatorinės slaugos paslaugas namuose.	SAM (SDS, SKS, VLK)
		6.	Plėsti integruotų slaugos ir socialinių paslaugų namuose teikimą ir organizuoti globos/slaugos mokymus artimuosius namuose slaugantiems asmenims	Plėsti integruotų slaugos ir socialinių paslaugų namuose teikimą, organizuoti globos/ slaugos kursus artimuosius namuose slaugantiems asmenims.	SADM SAM
		7.	Skatinti globos įstaigų tinklo plėtrą Lietuvoje. Pradėti sisteminių gerontologijos paslaugas teikiančių įstaigų tinklo plėtros optimizavimą.		SAM (SKS, ESPS), SADM, ŽŪM
		8.	Sudėtingų asmens sveikatos priežiūros paslaugų centrų (ligų klasterių) plėtra		SAM
		9.	Mažinti ribojimus tiekėjams, norintiems teikti slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugas, ir skatinti jų steigimąsi didinant slaugos paslaugų įkainius	Bus pakeisti teisės aktų reikalavimai, ribojantys slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugas teikiančių įstaigų steigimą.	SAM, SADM
		10.	Savarankiško gyvenimo namų koncepcijos įdiegimas, derinant su teikiamomis integralios pagalbos paslaugomis vyresnio amžiaus asmenims (vyresniems kaip 65 m.), taikant mobiliąs komandas ir medicinines technologijas		SAM, SADM
		11.	Vyresnio amžiaus gyventojų (65 m. ir vyresnių) lėtinių neinfekcinių ligų aktyvaus valdymo sistemos parengimas ir įdiegimas		SAM, SADM

Tikslai	Uždaviniai	Nr.	Priemonės	Darbu aprašymas	Vykdytojai
		12.	Sukurti ir įgyvendinti globos namų steigimosi savivaldybėse modelį naudojant viešosios ir privačios partnerystės principus	Būtų siekiama abipusės naudos ir sinergijos su privačiu sektoriumi steigiant globos namus, įskaitant nepanaudojamos valstybės ar savivaldybių infrastruktūros pritaikymą globos namų įkūrimui. Taip pat būtų surengti atitinkami mokymai savivaldybėse.	SADM, SAM, ŽŪM
		13.	Apsvarstyti naujos rūšies draudimo – slaugos/globos paslaugų draudimo įvedimą		SAM, SADM
	3.5. Stiprinti kartų santykius ir plėtoti savanorišką vyresnio amžiaus asmenų veiklą	1.	Įtraukti vyresnio amžiaus asmenis į savanorišką veiklą ir socialinius projektus per socialinio informavimo priemones ir specialius mokymus	Būtų numatytos vyresnio amžiaus asmenų įtraukimo į savanorišką veiklą sąlygos ir paskatos: jų konsultavimas, motyvavimas, savivertės didinimas, bendrųjų gebėjimų, reikalingų jų aktyviam pilietiškumui, socialinei integracijai, pasirengimui užimtumui, išlikimo darbo rinkoje galimybėms didinti, ugdymas.	SADM
		2.	Steigti jungtinius vaikų ir vyresnio amžiaus žmonių dienos užimtumo centrus, skatinant kartų solidarumą (pavyzdžiui, ugdant vyresnio amžiaus žmonių gebėjimus informacinių technologijų srityje)	Būtų organizuojami ir remiami jaunimo savanoriškos veiklos projektai jungtiniuose dienos užimtumo centruose. Ypatingas dėmesys būtų skiriamas vyresnio amžiaus žmonių gebėjimų stiprinimui informacinių technologijų srityje.	SADM
		3.	Remti jaunimo organizacijų projektus, skirtus senjorų lankymui kaimiškose vietovėse	Būtų remiami jaunimo arba su jaunimu dirbančių organizacijų projektai, skirti kaimiškose vietovėse gyvenančių senjorų, ypač vienišų, lankymui namuose. Būtų remiamasi sukaupta gerąja praktika, pvz., Sasnavos bendruomenės (Kazlų Rūdos sav.) projektas, kai bendruomenė, pasitelkusi savanoriaujantį jaunimą, ne tik tiekia šiltą maistą atokiai gyvenantiems vienišiesiems senjorams, bet ir kartu švenčia tradicines šventes, skaito jiems, kartu su jais dainuoja, padeda jiems tvarkyti namų ūkį.	ŽŪM